

**ORDE VAN ADVOCATEN
NOORD-NEDERLAND
JAARVERSLAG 2022**

De raad van de orde brengt ingevolge artikel 32 lid 4 van de Advocatenwet jaarlijks verslag uit over het afgelopen jaar, een verslag dat u bij dezen aantreft en dat in de (jaar)vergadering van 23 maart 2023 ter bespreking zal worden gesteld.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

I. Dekenverslag

- a. Toezicht
- b. Activiteiten en representatie

II. Verslag de raad van de orde

- a. Vergaderingen en bijeenkomsten
- b. Verslag portefeuillehouders en commissies
  - Bestuursrecht/Vreemdelingenkamer
  - Bestuursrecht
  - Verplichte zorg
  - Gefinancierde rechtshulp
  - Handelsrecht
  - Insolventierecht
  - Opleiding en stageaangelegenheden
  - Personen- en familierecht
  - Strafrecht
  - Gaswinning

III. Verslag bureau van de orde

- a. Klachtbehandeling
- b. Tableau en stageaangelegenheden
- c. Overige werkzaamheden
  - Adviezen
  - Bemiddelingen
  - Aanwijzing advocaat ex art. 13 Advocatenwet
  - Wob verzoeken
- d. Informatievoorziening & varia

IV. Het college van afgevaardigden

V. De balie

Bijlage:

- I. Mutaties tableau

Voorwoord

Vorig jaar schreef ik u al dat het toezicht op de advocatuur de gemoederen bezighoudt. Die discussie is helaas het afgelopen jaar niet afgerond. Het leek de leden van onze fractie in het college van afgevaardigden en de leden van de raad van de orden om die reden een goed idee om het traditionele praatje op jaarvergadering in 2023 te vervangen door een paneldiscussie over deze kwestie.

Het toezicht gaat ons allen aan. Er is zorg over de financiering van het toezicht, in de (terechte) veronderstelling dat het steeds duurder wordt en zal worden. Er is ook zorg over de invulling van het toezicht. In de huidige plannen, maar die kunnen ieder moment weer veranderen, komen er twee toezichthouders. Een Landelijke Toezichtautoriteit Advocatuur en de lokale deken. Dit in de gedachte dat de een meer bestuursrechtelijk georiënteerd is, terwijl de ander klachten en tuchtrecht doet en dat die activiteiten niet als toezicht gekwalificeerd zouden (moeten) worden.

Naar mijn mening is dat onwenselijk en zouden al die activiteiten (hoe dan ook gekwalificeerd) in één kolom ondergebracht moeten worden waarbij de lokale inbreng en inbedding niet veronachtzaamd moeten worden. Dat was trouwens ook min of meer het oordeel uit het WODC-onderzoek dat (ons eigen, Groningse) bureau Pro Facto verrichtte. Laten we daar naar terugkeren, in een versie 1.2 of 2.0. (zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-947735.pdf>).

De financiering van het toezicht blijft een bron van weerstand tegen voorgestelde veranderingen en vervuult de inhoudelijke discussie. Ook al betalen advocaten relatief weinig voor het toezicht, vergeleken met andere beroepsgroepen, het lijdt geen twijfel dat de sociale advocatuur geen substantieel hogere bijdragen kan betalen. Het huidige systeem van de hoofdelijke omslag past niet meer in het huidige landschap en zou moeten worden vervangen of worden aangevuld door een systeem van een omzet gerelateerde kantoor omslag. Als daar een wetswijziging (wijziging van artikel 32 Advocatenwet) voor nodig zou zijn, is dit het moment.

Kom dus allen naar de jaarvergadering in Dwingeloo op 23 maart 2023 en laat uw stem horen.

Eef van de Wiel,
deken

I. Dekenverslag

Het jaarverslag heeft betrekking op het ordejaar van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022.

a. Toezicht

De dekens leggen voor wat betreft het toezicht in 2022 verantwoording af in een gemeenschappelijk, landelijk jaarverslag.

Een paar getallen over 2022 met betrekking tot kwaliteits- en toetredingstoezicht:

- er zijn 11 Opgaven Nieuw Kantoor (ONK) ontvangen in 2022,
- 38 stagiaires zijn beëdigd,
- 121 nieuwe klachten zijn in behandeling genomen,
- 754 advocaten hebben CCV-opgave over 2021 gedaan,
- 87 signaleringsdossiers zijn gestart,
- 32 kantoren zijn bezocht in het kader van de kantoorbezoeken.

b. Activiteiten, representatie en contacten

Een overzicht (geen uitputtende opsomming):

- vergaderingen raad van de orde,
- bijwonen van dekenberaad,
- bijwonen voorvergaderingen fractie college van afgevaardigden,
- overleg met college van toezicht,
- zowel regulier als incidenteel overleg met president van de rechtbank en hoofdofficier,
- overleg bestuur Jonge Balie,
- overleg raden en hof van discipline,
- houden van redes bij beëdigingszittingen,
- afleggen van kantoorbezoeken,
- indienen van dekenbezwaren, bijwonen van zittingen raad van discipline en hof van discipline,
- scholing en bijscholing toezicht en Wwft,
- bijwonen diverse landelijke en regionale bijeenkomsten, geven van lezingen en colleges,
- bemiddelingsgesprekken, geven van adviezen,
- uitzetten van de financiële kengetallen en beoordeling van de uitkomsten,
- overleg met de raad voor rechtsbijstand,
- kennismakingsgesprekken met stagiaires en in Noord-Nederland nieuw toegetreden advocaten.

-

Cursus Wwft

In het kader van de kwaliteitsbevordering respectievelijk het actualiseren van de kennis van de advocaten op het gebied van de Wwft hebben onder auspiciën van het bureau van de orde twee webinars "*Wwft in de praktijk*" (met praktische tips voor het verrichten van cliëntonderzoek) plaatsgevonden door DPA Professionals. Deze webinars stonden ook open voor advocaten uit Overijssel. Uit ons arrondissement hebben hieraan in totaal 131 advocaten deelgenomen.

II. Verslag van de raad van de orde

De raad van de orde was in het ordejaar 2022 als volgt samengesteld:

mr. E.A.C. van de Wiel	deken
mr. K.B. Spoelstra	waarnemend deken (vanaf 25 maart 2022)
mr. P.C. van der Maas	penningmeester
mr. A.A. Westers	secretaris (vanaf 25 maart 2022)
mr. D. Jakobs	lid (vanaf 25 maart 2022)
mr. M.A. Jansen	lid
mr. R. Klarus	lid
mr. J.A.M. Kwakman	lid (t.m. 29 december 2022)
mr. K.E. de Vries	lid

a. Vergaderingen en bijeenkomsten

De raad vergaderde in dit verslagjaar 11 keer.

Op 1 en 2 september 2022 vond de 'Hei'-sessie '*for old times' sake*' plaats in Zeegse.

Thema was de verdere professionalisering van de raad. Er is in dat kader bijvoorbeeld een inwerkprogramma voor nieuwe leden opgesteld en de leden zullen in 2023 geschoold worden om hun rol als mentor van de 100 stagiaires die ons arrondissement gemiddeld rijk is, beter te kunnen vervullen. Het is een lastige rol. Als alles goed gaat, vraagt iedereen zich af waar de mentor zich mee bemoeit. Stagiaires houden uit (terechte of in ieder geval zeer begrijpelijke) loyaliteit met hun kantoor en patroon de kaken stijf op elkaar. Als de stagiaire in niet langer te verhullen problemen komt, kijkt iedereen verwachtingsvol naar de mentor, terwijl de mentor dan niet (meer) zoveel kan doen anders dan zo mogelijk bemiddelen.

Vaste onderdelen op de agenda zijn stagiaire-aangelegenheden, mededelingen van de deken en de ontwikkelingen uit het dekenberaad, kantoorbezoeken, problematiek van individuele advocaten en bespreking van tuchtrechtelijke uitspraken.

Tussen de leden van de raad en medewerkers van het ordebureau vindt geregeld overleg plaats over onder meer specifieke portefeuillekwesties (zoals stagiaire-aangelegenheden), kantoorbezoeken (waaraan leden van de raad soms ook deelnemen) en klacht- en onderzoekdossiers in het geval een lid van de raad vanwege zijn of haar specifieke kennis daarbij betrokken is.

b. Verslag portefeuillehouders en commissies

- Bestuursrecht/ Vreemdelingenkamer

Samenstelling:	mr. A.A. Westers q.q.	mr. M.G. Th. Omtzigt
	mr. H.T. Gerbrandy	mr. I.M. Hidding
	mr. A.A. Westers q.q.	

Tevens is er in verband met de problematiek rond de opvang in Ter Apel overleg met de vreemdelingen-, asiel- en strafrechtadvocaten, onder wie mr. B. Swart, mr. F. van Dijk, en mr. A.M.I. Eleveld.

Het afgelopen jaar stond vooral in het teken van de opvang van asielzoekers in Ter Apel. Zowel de rechtbank als de Orde van Advocaten Noord-Nederland baart de opvangsituatie grote zorgen. Op initiatief van de rechtbank heeft hiertoe op het politiebureau in Ter Apel overleg plaatsgehad met het COA, de politie, het Openbaar Ministerie, de president van de rechtbank Noord-Nederland, de deken en de portefeuillehouder. Tijdens dit overleg zijn naar aanleiding van de inventarisatie van de portefeuillehouder bij de diverse

vreemdelingen-, asiel- en strafrechtadvocaten die opkomen voor asielzoekers de concrete zorgen geuit. Verder is de kort gedingprocedure van de Stichting Vluchtelingenwerk Nederland tegen de Staat [1] en het daaropvolgende hoger beroep over de onmenselijke omstandigheden van de opvang gevolgd [2]. Die procedures hebben erin geresulteerd dat er vooralsnog geen opvang meer buiten de poort is en verspreid over Nederland diverse tijdelijke noodopvanglocaties zijn ingericht. Het effect van het weer sluiten van de noodopvanglocaties wordt in overleg met de vreemdelingenrecht- en asieladvocaten in de gaten gehouden en onze Orde ondersteunt hen daarin.

Mr. A.A. Westers, portefeuillehouder

- Bestuursrecht

Samenstelling:	mr. M.A. Jansen q.q.	mr. F. Krol-Postma
	mr. B. van Dijk	mr. J.W. de Goede
	mr. E.F. van der Goot	

De commissie bestuursrecht is in 2022 ongewijzigd gebleven.

In juli 2022 heeft de commissie bestuursrecht overleg gehad met de sector bestuursrecht van de rechtbank. Tijdens die overleg is de komst van Petra Tapper-Wessels als nieuwe voorzitter van de sector aangekondigd (per 15 augustus 2022). Verder zijn tijdens dat overleg de door verschillende advocaten geconstateerde problemen met de griffie besproken. Als gevolg ziekte en vertrek personeel liepen een aantal zaken niet goed. In bestuursrechtelijke procedures is het mogelijk om stukken op verschillende wijzen in te dienen (beveiligde mail, digitaal, post etc.). De rechtbank vraagt om bij gebruikmaking van verschillende media aan te geven op welke wijze stukken worden ingediend en daarbij op ieder processtuk het zaaknummer te melden. Vanuit de advocatuur was verzocht om voor de zitting een zgn. zittingsagenda te ontvangen (welke punten worden besproken). Dat bleek vanwege praktische interne problemen echter niet standaard mogelijk, maar wordt wel zo veel mogelijk ad hoc gedaan.

Mr. M.A. Jansen, portefeuillehouder

- Verplichte zorg

Samenstelling:	mr. D. Jakobs q.q. (vanaf mrt 2022)	mr. J. Boelstra
	mr. S.C. Bosch q.q. (tot mrt 2022)	mr. J.F.A. Raatjes
	mr. W.M. Bierens (tot mrt 2022)	mr. J.F.H. Terpstra
	mr. W.A. Bruinsma-Woudstra	

De samenstelling van de commissie is in 2022 gewijzigd. Mr. Bierens heeft in maart 2022 zijn werkzaamheden als advocaat en commissielid neergelegd en is per 1-10-2022 uitgeschreven als advocaat. Zijn plaats in de commissie is overgenomen door mr. Jakobs die in maart 2022 de functie van portefeuillehouder verplichte zorg binnen de raad van de orde heeft overgenomen. Met het vertrek van mr. Bosch is binnen de commissie van Friesland een vacature ontstaan. Deze vacature wordt vervuld door mr. Jakobs totdat een vervanger is gevonden.

In 2022 vond per provincie eens per kwartaal een overleg plaats met de ketenpartners zoals GGZ, VNN, gemeente, rechtbank, politie, PVP'ers advocatuur etc. Deze overleggen vonden aanvankelijk (vanwege corona) nog digitaal plaats. Inmiddels is afgesproken dat de overleggen afwisselend digitaal en fysiek zullen plaatsvinden (FR: 1x per jaar fysiek, DR: 1x per jaar fysiek, GN: 2x per jaar fysiek).

[1] Rechtbank Den Haag 6-10-2022 ECLI:NL:RBDHA:2022:10210

[2] Gerechtshof Den Haag 20-12-2022 ECLI:NL:GHDHA:2022:2429

Voor zover er sprake was van voor de advocatuur relevante uitkomsten zijn deze gedeeld via het rondschrijven.

Tijdens de overleggen is regelmatig gesproken over het digitaal laten plaatsvinden van zowel zittingen als beoordelingen door de onafhankelijke psychiater. Ondertussen vinden zittingen gelukkig weer fysiek plaats. Ook heeft de Hoge Raad zich inmiddels – zoals u allen bekend zal zijn - uitgelaten over de ontstane praktijk van de digitale beoordeling ten behoeve van de medische verklaring.

Voor wat betreft de intervisiebijeenkomsten van PPP opleidingen is gebleken dat deze doorgaans snel vol zitten. Het aantal in de verplichte zorg werkzame advocaten overstijgt ook het aantal plekken per provinciale bijeenkomst. In 2022 heeft PPP opleidingen extra bijeenkomsten verzorgd.

Mr. D. Jakobs, portefeuillehouder

- Gefinancierde rechtshulp

De vergaderingen van de portefeuillehouders gefinancierde rechtshulp zijn ook in 2022 grotendeels digitaal gehouden.

Naast de reguliere besprekpunten (wijzigingen werkinstructies, stand van zaken pilots etc.) is vanuit Noord-Nederland expliciet aandacht gevraagd voor de problemen in Drenthe bij het vullen van de piketlijsten. Dit is nog niet opgelost, maar heeft nu wel de aandacht. Een ander specifiek punt waar regelmatig aandacht voor is gevraagd betreft de kilometervergoeding. Hier zit nu wel beweging in. De laatste stand van zaken met betrekking tot deze portefeuille wordt vanuit de NOVA via nieuwsbrieven bekend gemaakt en is ook op de site van de NOVA te vinden.

Naast de portefeuille gefinancierde rechtshulp bestaat er ook een werkgroep van advocaten die zich bezig houden met de toeslagenaffaire. De werkgroep bestaat uit ongeveer 12 advocaten verspreid over heel Nederland, vertegenwoordigers van de NOVA en een vertegenwoordiger van de RvR. In deze werkgroep worden de kwesties besproken waar de advocaten tegen aan lopen bij de uitvoering van de hersteloperatie. Deze werkgroep voert ook het overleg met de andere betrokken partijen, waaronder het ministerie en de UHT. Aangezien de uitvoering van de hersteloperatie niet bepaald vlekkeloos verloopt, vindt zeer regelmatig overleg plaats. De groep advocaten die deelnemen aan de Subsidieregeling pakket rechtsbijstand herstelregelingen Kinderopvangtoeslag is uiteraard veel groter dan deze werkgroep (totaal ongeveer 200). Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar de speciale pagina op de site van de RvR - [Herstelregelingen Kinderopvangtoeslag - rvr.org](https://www.rvr.org/Herstelregelingen-Kinderopvangtoeslag)

Mr. M.A. Jansen, portefeuillehouder

- Handelsrecht

Samenstelling:	mr. R. Klarus q.q.	mr. W. Mollema
	mr. R.P. van Boven (tevens ressortcie.)	mr. M. Walvius
	mr. J.L. de Hoop	mr. N.H.M. Poort

De baliecommissie Handelsrecht vergadert in de regel één keer per jaar met een afvaardiging van de rechtbank Noord-Nederland. Vanwege agenda perikelen heeft in 2022 geen vergadering plaatsgevonden, maar kort na de jaarwisseling op 16 januari 2023. Tijdens deze vergadering zijn de verschillende agendapunten uitvoerig besproken. Aangezien niet alle agendapunten zijn gesproken is besloten in juni 2023 een tweede vergadering te plannen. De belangrijkste punten die bij de laatste vergadering zijn besproken:

- beleid rechtbank digitale zittingen;
- doorlooptijd en planningsagenda bij de rechtbank;
- wijze van en tijdig aanleveren van producties bij processtukken;
- procesgang bij kort geding.

De notulen van het overleg worden steeds via het bureau van de orde aan de leden van de balie gestuurd en de baliecommissie verwijst hier korthedshalve naar.

Daarnaast is op 22 september 2022 te Drachten een Professionele Ontmoeting georganiseerd voor de leden van de balie en rechters/juridisch medewerkers van de RNN. Centraal stond de mondelinge behandeling in een civiele procedure. Er was sprake van een grote opkomst (circa 80 personen). De feedback over de ontmoeting was zeer positief en besloten is om in het jaar 2023 (vermoedelijk in september) wederom een Professionele Ontmoeting te organiseren. Hiervoor is inmiddels een commissie geformeerd bestaande uit twee rechters en de advocaten mr. N.Y. Bettenbroek en mr. R.P. van Boven. Nadere berichtgeving in het kader van "save the date" zal naar verwachting spoedig volgen.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat mr. R.P. van Boven voorzitter is van de baliecommissie burgerlijke rechtspleging. Deze commissie bestaat uit vier advocaten uit de vier arrondissementen van het hofressort Arnhem-Leeuwarden. Deze commissie vergadert één keer per jaar met een afvaardiging van het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, waarbij relevante aangelegenheden aangaande handelszaken worden besproken. Dit overleg heeft plaatsgevonden op 3 maart 2022. De notulen hiervan zijn eveneens reeds eerder door het bureau van de orde verspreid. Het volgende overleg met de afvaardiging van het Gerechtshof is geagendeerd voor 9 maart 2023.

Mr. R. Klarus, portefeuillehouder

- Insolventierecht

Samenstelling:	mr. R. Klarus q.q.	mr. J.J. Reiziger
	mr. R.G. Holtz	mr. I.J. Woltman
	mr. mw C. Grondsmā	mr. J. Knotter
	mr. R.P. van Boven	

Met ingang van 2022 is mr. Goudberg afgetreden en is mr. Woltman als nieuw lid van de faillissementscommissie toegetreden (beide kantoorhoudende te Friesland). Volgens het schema treedt jaarlijks één lid van de faillissementscommissie af en wordt dat lid vervangen door een nieuw lid.

a. Bijeenkomsten

De faillissementscommissie heeft in het jaar 2022 tweemaal vergaderd en heeft tweemaal overleg gevoerd met de medewerkers van de rechtbank Noord-Nederland. Daarbij zijn allerlei kwesties met betrekking tot de praktijk en de samenwerking tussen curatoren enerzijds en de rechtbank anderzijds besproken, zoals het benoemingsbeleid, de curatorenlijst, de sterke daling van het aantal faillissementen en WSNP's, etc. Van de betreffende vergaderingen van de faillissementscommissie en de betreffende overleggen met de medewerkers van de rechtbank Noord-Nederland zijn verslagen gemaakt, welke verslagen aan alle te benoemen curatoren en bewindvoerders in surseances bij de rechtbank Noord-Nederland zijn toegezonden.

b. Werkzaamheden

De faillissementscommissie is betrokken bij twee stichtingen. Het betreft de stichting Stichting Faillissementscommissie Rechtbank Noord-Nederland welke stichting het

boedelrekeningarrangement met de Rabobank heeft gesloten. Voorts betreft het de stichting Stichting Curatoren Hofressort Leeuwarden, welke stichting zorg draagt voor de curatoren verzekering.

Het bestuur van de Stichting Faillissementscommissie Rechtbank Noord-Nederland bestaat uit de curatoren mr. Reiziger, mr. Holtz en mr. Grondsma en drie WSNP-bewindvoerders, te weten mevrouw J.A. Logtenberg, mr. C.H.J. van der Maas en de heer A. Zwaagstra.

De Rabobank heeft in 2021 kenbaar gemaakt het arrangement van de boedelrekeningen niet langer als enige bank (in Noord-Nederland) aan te willen bieden. In 2022 is dit ook daadwerkelijk doorgevoerd en bieden naast de Rabobank ook de ING Bank en de ABN Amro bank het gebruik van een boedelrekening aan. Afhankelijk waar de failliet een bankrekening aanhield, zal die bank een boedelrekening voor de curator openen. Voor de Rabobank en de ABN Amro bank loopt dit inmiddels goed (bij nieuwe faillissementen worden snel boedelrekeningen geopend met als klant de curator). Bij de ING Bank loopt dit proces nog niet (goed), maar verwacht wordt dat dit de komende maanden is opgelost. Met de Rabobank is afgesproken dat zij nog altijd een zogenaamde back-up functie vervullen, inhoudend dat bij het niet kunnen openen van een boedelrekening bij een andere bank (of tijdelijk nog bij de ING Bank), dat in dat geval de Rabobank nog het arrangement aanbiedt. Uiteindelijk zal de Stichting Faillissementscommissie op enig moment ophouden te bestaan (als er geen boedelrekeningarrangement meer actief zal zijn).

Het bestuur van de Stichting Curatoren Hofressort Leeuwarden bestaat uit mr. Reiziger, mr. Holtz en mr. Grondsma. De betreffende stichting is contractant bij de excedentverzekering, welke verzekering voorziet in een excedentdekking in geval de eigen beroepsaansprakelijkheids-verzekering van een curator een ontoereikende dekking biedt.

Mr. J.J. Reiziger, secretaris faillissementscommissie
Mr. R. Klarus, portefeuillehouder

- Opleiding en stageaangelegenheden

Op 1 januari 2022 hebben 83 advocaten in ons arrondissement de status van stagiaire. (NB: Er heeft een correctie plaatsgevonden t.o.v. 2021: 2 stagiaires waren in 2021 naar een ander arrondissement verhuisd.)

Er zijn dit verslagjaar 37 stagiaires beëdigd; er zijn 2 stagiaires overgestapt vanuit een ander arrondissement en 2 stagiaires zijn naar een ander arrondissement vertrokken. In de loop van het ordejaar 2022 zijn 4 stagiaires van het tableau geschrapt.

Aan 30 advocaten werd een stageverklaring afgegeven, te weten aan:

mr. J.C. van Galen, 09-01-2022; mw. mr. W. Koopmans, 25-01-2022; mw. mr. R.L. Leyten, 15-02-2022; mw. mr. A. Hanna, 15-02-2022; mw. mr. S. Bangma, 15-02-2022; mr. R.J. Duursma, 15-02-2022; mr. G. Schaak, 15-02-2022; mw. mr. W. Dwars, 22-02-2022; mw. mr. M.C. Gozoglu, 22-02-2022; mw. mr. M. de Haan, 22-02-2022; mw. mr. W. Hids, 22-02-2022; mw. mr. P.M.F. Mulder, 22-02-2022; mr. W. de Weijer, 22-02-2022; mw. mr. G.J. Westerdijk, 22-02-2022; mw. mr. D.C. Haitjema, 22-05-2022; mr. R.M. van der Horn, 24-05-2022; mw. mr. S. Oosting, 24-05-2022; mw. mr. T.L. Wiersma, 16-08-2022; mw. mr. M. van Egmond, 16-08-2022; mw. mr. E.M. Gilsing, 16-08-2022; mw. mr. Y.F. Helle, 16-08-2022; mw. mr. J. Andonovski, 30-08-2022; mw. mr. I.M. Feenstra, 30-08-2022; mw. mr. E. Peeters, 30-08-2022; mw. mr. K.D. de Boer, 30-08-2022; mr. M.J. Kragten, 30-08-2022; mw. mr. J. Verschoor, 30-08-2022; mw. mr. G.C. Mujic-Uuldriks, 21-11-2022; mr. S.R. de Jong, 29-11-2022; mr. M.O. Thijsen, 20-12-2022.

Stagiaires, portefeuillehouder stagiaire aangelegenheden & opleiding en mentoren raad van de orde

In Noord-Nederland is een lid van de raad van de orde portefeuillehouder voor stagiaire aangelegenheden & opleiding.

Elke stagiaire krijgt vanuit de raad tevens een mentor toegewezen. Met de mentor wordt vóór de beëdiging kennis gemaakt. Na een half jaar, anderhalf jaar en na tweeënhalf jaar worden gesprekken tussen de mentor en de stagiaire gevoerd. De mentor neemt kennis van de stageverslagen. Zo nodig kan de stagiaire tussentijds voor stagiaireaangelegenheden contact zoeken met de mentor en vice versa.

Patroon

Voor (beoogd) patroons is het verplicht om de patroonscursus of - afhankelijk van de situatie - een opfriscursus te volgen. De patroonscursus moet zijn afgerond voordat het patronaat kan worden goedgekeurd.

De patroon heeft een essentiële rol bij het opleiden van de stagiaire en deze rol brengt verplichtingen met zich mee (artikel 3.13 Voda). Vóór de beëdiging maakt de stagiaire samen met de patroon kennis met deken en de stafjurist stagiaires van het bureau van de orde. De kwaliteit van de dienstverlening door de stagiaire wordt door de patroon beoordeeld. Verder wordt dit getoetst door de mentor en de stafjurist stagiaires aan de hand van de ingediende stageverslagen (incl. processtukken). Ook wordt een beeld gevormd van het verloop van de stage in de gesprekken die de mentoren met de stagiaires voeren.

Beroepsopleiding advocatuur

Voorafgaand aan de BA moet door stagiaires een basistest worden afgelegd. Per 1 maart 2022 zijn in Noord-Nederland 17 stagiaires met de vernieuwde BA begonnen. Per 1 september 2022 is de tweede groep, bestaande uit 18 stagiaires, gestart.

Uit de stageverslagen valt op te maken dat stagiaires over het algemeen erg positief zijn over deze nieuwe beroepsopleiding (die in maart 2021 van start is gegaan).

Subsidieregeling

De prijs van de beroepsopleiding in 2022 bedroeg € 11.708,-- exclusief btw. Om de aanwas van jonge advocaten in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand te stimuleren, is in 2020 een subsidieregeling in het leven geroepen ter bekostiging van de volledige kosten van de beroepsopleiding. Deze regeling is – voorsnóg tijdelijk – ook in 2022 verlengd voor nogmaals 175 stagiaires. In 2022 is de subsidie landelijk ongeveer honderd keer toegekend, zodat hier in 2023 ook nog gebruik van kan worden gemaakt. De regeling komt tegemoet aan een grote behoefte aan respectievelijk onder sociaal advocaten. Zolang de regeling wordt voortgezet kunnen kantoren die daarvoor in aanmerking komen en een stagiaire willen opleiden, deze subsidie bij de Raad voor Rechtsbijstand aanvragen. Vanuit de NOvA wordt er voor gepleit de subsidieregeling structureel te maken.

Aandacht voor stagiaires en werken op kantoor

Voor stagiaires geldt het uitgangspunt dat zij werken op kantoor bij de patroon.

Contact Jonge Balie, portefeuillehouder opleiding en bureau van de orde

Op 16 juni 2022 heeft overleg plaatsgevonden tussen de voorzitters Jonge Balie Noord-Nederland, de portefeuillehouder en de stafjurist stagiaires van het bureau van de orde. Het contact houden met de Jonge Balie, hun visie en inbreng en de organisatie van activiteiten en de onderlinge samenwerking tussen de verschillende Jonge Balies, wordt door de raad van de orde van groot belang geacht. Gelukkig konden door de jonge balie

in 2022 weer veel activiteiten fysiek worden gepland. Op 31 mei 2022 vond de introductie van de rechtbank voor advocaat-stagiaires plaats bij de rechtbank Noord-Nederland locatie Groningen. De bijeenkomst was erg goed georganiseerd en aan deze bijeenkomst hebben ca. 30 stagiaires deelgenomen.

Landelijk portefeuillehouderoverleg opleiding

Op 13 juni 2022 heeft via Teams een landelijk portefeuillehouder overleg stage en opleiding plaatsgevonden met de portefeuillehouders stagiaires en bureaudirecteuren/stafjuristen onder leiding van de portefeuillehouder opleiding van de algemene raad, mr. S. Kaak. Het geplande overleg op 22 november 2022 is door de NOVA afgezegd.

Beleidsregel stage en patronaat 2022

De raad van de orde heeft op 19 december 2022 de Beleidsregel stage en patronaat 2023 vastgesteld en deze is met publicatie op de website www.advocatenorde-noordnederland.nl respectievelijk in de Staatscourant in werking getreden.

Stagebesluit

Het door de raad van de orde op 3 december 2021 vastgestelde Stagebesluit (inzake opleidingspunten voor activiteiten in het arrondissement, de verplichte pleitoefening en de overige verplichtingen van de stagiaire) blijft ongewijzigd van kracht.

Mr. K.E. de Vries, portefeuillehouder

- Personen- en familierecht

Samenstelling:	mr. K.B. Spoelstra q.q.	mr. F. Zoer
	mr. M.C. Braak	mr. A.A.M. Kroon-Jongbloed
	mr. E.J. Jongsma	mr. T. Meier

Vanaf 2018 geldt een rooster van aftreden, inhoudende dat een commissielid na 4 jaar herkiesbaar is en na 8 jaar dient af te treden. Mr. Spoelstra is mr. S.C.E. Bosch opgevolgd, verder hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in de samenstelling.

In 2022 heeft er één Teams-vergadering plaatsgevonden met de rechtbank Noord-Nederland en één fysieke vergadering. Door middel van het rondschriven is de balie geïnformeerd over de besproken onderwerpen. Zonder een uitputtende opsomming te geven, zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen: planning van kindverhoren, pilot speedmediation, het gebrek aan '1:250 BW bijzondere curatoren', het gebruik van F-formulieren en het accuraat bijhouden van de familierol, de achterstanden bij de raad voor de kindbescherming en de 223 Rv.-verzoeken.

Er heeft in 2022 geen overleg met het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden plaatsgevonden. Het eerst komende overleg staat geagendeerd in maart 2023. De commissie familierecht bij het gerechtshof bestaat uit:

- mr. K.B. Spoelstra q.q.
- mr. M.C. Braak
- mr. A.A.M. Kroon-Jongbloed

Commissie civiel jeugdrecht (nieuw) - Assen, Groningen & Leeuwarden

Er bestaat een civiele jeugdrechtsoverleg tussen de rechtbank, raad voor de kindbescherming, Jeugdbescherming Noord, William Schrikker Stichting en het Leger des Heils Jeugdbescherming.

Op verzoek van de rechtbank neemt de balie sinds 2022 deel aan deze overleggen in Groningen en in Leeuwarden. In 2023 zal het overleg ook plaatsvinden bij de locatie Assen.

De portefeuillehouder familierecht (mr. Spoelstra) neemt deel aan deze overleggen.

Er heeft in 2022 één civiel jeugdoverleg op de locatie Groningen, plaatsgevonden en één civiel jeugdoverleg op de locatie Leeuwarden. Door middel van het rondschrijven is de balie geïnformeerd over de besproken onderwerpen.

De volgende onderwerpen zijn besproken: achterstanden bij raad voor de kinderscherming, sluiting van de gesloten afdeling van het behandelcentrum "Woodbrookers" en het beleid van de rechtbank om in verband met voorgenomen plaatsingen in dat behandelcentrum, geen machtiging gesloten jeugdhulp af te geven, veiligheidszorgen voor, op en na zittingen, de mogelijkheid van ambtshalve toevoegen naar analogie van art. 817 Rv (van toepassing op echtscheidingsverzoeken) in situaties van een gezagsonthefing of een ondertoezichtstelling.

Om meer directe lokale input voor deze overleggen te verkrijgen, heeft de raad van orde een commissie in het leven te roepen met daarin de volgende commissieleden:

- mr. K.B. Spoelstra q.q. (overleggen op alle drie locaties),
- mr. M.J. Buitenhuis (locatie Leeuwarden),
- mr. M.H. Wormmeester (locatie Assen),
- mr. M. Werts (locatie Groningen).

De bedoeling is om telkens twee commissieleden te laten deelnemen aan het overleg, dat in beginsel per locatie tweemaal per jaar plaatsvindt.

Landelijk overleg portefeuillehouder familierecht

Naast deze lokale gremia is er het landelijk overleg portefeuillehouders familierecht. Dat overleg vond in 2022 gemiddeld één keer per twee maanden plaats via Teams en werd voorgezeten door mr. T. Boersema lid van de Algemene Raad van de NOvA. Namens de balie Noord-Nederland neemt mr Spoelstra deel aan dit overleg. Mr. Boersema heeft via de landelijke nieuwsbrief vanuit de NOvA regelmatig zorggedragen voor communicatie over verschillende relevante onderwerpen. In november 2022 is mr. Boersema afgetreden en is het wachten op een nieuw lid van de AR die deze commissie zal gaan leiden.

Het aantal overleggen van het landelijke portefeuillehouders zal op verzoek van de portefeuillehouders worden teruggebracht naar ongeveer zes overleggen per jaar. Gebleken is dat bij de overleggen met name uitwisseling van informatie plaatsvindt over lokale pilots. Ook is de zorg besproken over personeelstekorten waarmee ook de P&F-advocaten vermoedelijk te maken krijgt. Met name binnen de sociale advocatuur bestaan grote zorgen over het dreigend tekort aan advocaten. Zie in dat verband het onderzoeksrapport getiteld "*De arbeidsmarkt voor de sociale advocatuur*" (augustus 2022) opgesteld door Panteia in opdracht van de raad voor rechtsbijstand en in samenwerking van de NOvA. Eén van de conclusies stemt somber: "*De inzet van conventionele arbeidsmarktmaatregelen kan, zeker op korte termijn, maar zeer beperkt een oplossing bieden voor het dreigende tekort aan sociaal advocaten.*"

Mr. K.B. Spoelstra, portefeuillehouder

- Strafrecht

Samenstelling:	mr. J.A.M. Kwakman q.q. mr. E.M. Bakx mr. H.L.P. Fauser mr. M.J. Flach	mr. R. Knecht mr. H. Koning (per dec. 2022) mr. H.M. Terpstra
----------------	---	---

De commissie strafrecht is dit jaar driemaal bijeen gekomen, op 24 mei, 23 september en 19 december 2022. Onderwerpen die aan de orde zijn geweest: piketperikelen, lasten tot toevoeging o.g.v. artikel 6:3:3 Sv, verplichte consultatiebijstand (aan 'nee-zeggers'),

afdoeningsbijstand, bijstand aan ontboden minderjarigen, voorbereiding overleggen Gerechtshof en rechtbank, mediation, artikel 530/533 Sv-zittingen, art. 30 Sv (verstrekken dossiers door OM), hoe om te gaan met beperkingen, et cetera.

Er heeft slechts één rechtbank-balie-OM-VT-overleg plaatsgevonden, op 30 juni 2022. Daarnaast heeft de portefeuillehouder gesproken met het OM afzonderlijk op 28 januari en 16 september 2022. Uiteraard is er tussendoor steeds (mail-)contact geweest als daartoe aanleiding bestond. Met het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden is gesproken op 28 januari, 8 april, 15 juli en 7 oktober 2022.

Daarnaast heeft de portefeuillehouder tweemaal een landelijk portefeuillehouders overleg strafrecht bijgewoond, op 4 juli 2022 (digitaal) en op 13 december 2022 (fysiek). Onderwerpen die daar aan de orde kwamen: contante betalingen aan strafrechtadvocaten, meenemen van telefoons in PI's, deskundigheidseisen cassatie jeugd en slachtoffers, mediation in jeugdstrafzaken, afdoenings- en verplichte consultatiebijstand, bijstand aan ontboden minderjarigen, lasten TUL algemene voorwaarden, beperkingen in vrijheid om meerdere verdachten in één strafzaak bij te staan, lopende pilots, Taskforce bescherming tegen ondermijning, online zittingen, omgaan met verhinderdata, et cetera.

Met het OM en de politie zijn meerdere bijeenkomsten over afdoeningsbijstand en verplichte consultatiebijstand geweest, te weten op 18 januari, 7 juni en 17 november 2022. Daarnaast heeft er op 8 juli 2022 een evaluatie van de TOL (taakstraf op locatie AZC Ter Apel) plaatsgevonden.

Over de problemen rondom de piketroosters in Drenthe is op 28 februari en 5 september 2022 uitvoerig overleg geweest met de Raad voor Rechtsbijstand. Daarnaast is er veelvuldig contact met de RvR over de piketroosters geweest. De Drentse piketadvocaten zijn op 21 maart en 19 september 2022 bijeengekomen om oplossingen voor de bestaande problemen te bespreken.

Op 17 juni 2022 heeft de Orde Noord-Nederland een netwerkborrel georganiseerd voor verschillende ketenpartners. Het was een geslaagde bijeenkomst. Volgend jaar organiseert het OM deze borrel.

Om de strafrechtadvocaten op de hoogte te houden van zowel de landelijke als plaatselijke ontwikkelingen, heeft de portefeuillehouder regelmatig een rondschrijven en mededelingen aan de strafrechtadvocaten toegezonden.

Tenslotte heeft de portefeuillehouder individuele advocaten en de deken geadviseerd aangaande specifieke strafrechtelijke aangelegenheden.

Mr. J.A.M. Kwakman, portefeuillehouder (tot 29-12-2022)

- Gaswinning

Samenstelling:	mr. A.A. Westers q.q.	mr. A. Kwint
	mr. S. van Gent	mr. G.P. Wempe
	mr. J. de Goede	

In ons arrondissement hebben velen schade opgelopen als gevolg van de gaswinning. De afhandeling van die schade en de versterking van de huizen verloopt veelal moeizaam. De Tweede Kamer heeft aangedrongen op (gratis) rechtsbijstand voor de gedupeerden. Om al die redenen is een nieuwe portefeuille ingesteld voor gaswinning.

De portefeuillehouder voert ten eerste overleg met de Gaswinningskamer van de rechtbank Noord-Nederland. Daarnaast wordt overleg gevoerd met het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Verder is een werkgroep gevormd vanuit de Orde van Advocaten Noord-Nederland met gespecialiseerde advocaten. Deze werkgroep komt ongeveer één keer in de drie weken bijeen. De werkgroep voert ook overleg met de Landelijke Orde en vertegenwoordigers van Economische Zaken aan en de Raad voor Rechtsbijstand.

Vanuit de werkgroep wordt op verzoek van de Staatssecretaris een Regeling gefinancierde rechtsbijstand in bevestigingszaken opgesteld. De werkgroep heeft op grond van de ervaringen met deze zaken en gegeven de *best practices* een stroomschema opgesteld waarbij van eenvoudige zaken tot complexe zaken een inschatting wordt gegeven van de tijdsinvestering en de benodigde specialisatie en kwaliteit van de advocaat. Verder wordt ter bevordering van de kwaliteit in overleg met de Raad voor Rechtsbijstand en de OSR een gespecialiseerde opleiding ontwikkeld.

Daarnaast is recent aan de orde geweest de proceshouding van het IMG en is hierover overleg gevoerd tussen de Staatssecretaris enerzijds en leden van de werkgroep en de deken anderzijds.

Mr. A.A. Westers, portefeuillehouder

III. Verslag bureau van de orde

De samenstelling van het bureau van de orde per 31 december 2022:

mr. H.A.H. Holm-Robaard (Henriëtte)	adjunct-secretaris, stafjurist
mr. M.J.C. Schutte (Margriet)	stafjurist
mr. V. van Dorp (Vianne)	stafjurist

Administratie van het ordebureau, waaronder begrepen het verstrekken van informatie (aan o.a. (aspirant-) advocaten en consumenten), registratie van zaken en secretariële werkzaamheden, CCV:

mw G.G. Colijn-Croezen (Geke)
mw E. van der Hoek (Esther).

Voor cijfermatige verantwoording met betrekking tot de werkzaamheden wordt verwezen naar het nog te verschijnen verslag van het dekenberaad.

Verslag van de werkzaamheden van het bureau, waaronder eveneens zijn begrepen de werkzaamheden in het kader van de uitvoering van de toezichtstaak van de deken (zie hierboven I sub a. – o.a. behandeling van de S-dossiers, (voorbereiding en uitwerking van) kantoorbezoeken, Opgaven Nieuw Kantoor, kengetallen, CCV's):

a. Klachtbehandeling

Het onderzoek in klachtzaken wordt in eerste instantie verricht door een stafjurist. De klachtbehandeling geschiedt overeenkomstig de Leidraad klachtbehandeling en verloopt, zo veel mogelijk en bij voorkeur, digitaal.

De adjunct-secretaris en de stafjurist(en) nemen samen met de deken deel aan overleg met de raad van discipline.

Sinds medio 2021 is geprobeerd de klachtprocedure te veranderen in die zin dat, na de ontvangst van de klacht, intensiever geprobeerd wordt om de klacht af te doen op een andere wijze dan door standaard dekenaal onderzoek (bestaande uit twee schriftelijke rondes) gevolgd door behandeling bij de raad van discipline. Het is te vroeg om resultaten te laten zien, maar de eerste indruk is dat de aanpak vruchten afwerpt en dat meer klachten niet worden doorgezet.

Eind 2021 was al een voorzichtige daling van het aantal in behandeling genomen klachten zichtbaar. Die daling is in 2022 doorgezet. Dat deze aanpak succes heeft, blijkt uit de cijfers:

Aantal ingediende klachten: 2020 - 162
 2021 - 171
 2022 - 121

b. Tableau en stageaangelegenheden

Een deel van de bevoegdheden van de raad van de orde is gemandateerd aan de adjunct-secretaris. Het bureau behandelt zelfstandig beëdigingsverzoeken en bereidt verzoeken tot goedkeuring stage en patroon ten behoeve van de raad van de orde voor. Er waren bij de raad van de orde drie portefeuillehouders stagiaires: voor elke provincie één. Dat was niet efficiënt en is teruggebracht tot een systeem met één portefeuillehouder, mr K. de Vries uit Leeuwarden, en vele mentoren, namelijk alle leden van de raad van de orde. De stagiaires worden verdeeld over die mentoren. De mentoren houden gesprekken met de stagiaires (na een half jaar en na tweeëneenhalf jaar). Waar nodig wordt overleg gevoerd met de portefeuillehouder.

Ook verzoeken tot afgifte stageverklaring worden door het bureau beoordeeld ter voorbereiding van een besluit van de raad. In andere stage-aangelegenheden voert het bureau overleg met de portefeuillehouder.

Op het bureau vinden tevens de kennismakingsgesprekken plaats met alle nieuwe advocaten en toetreders. De stagiaires maken kennis met de deken en de stafjurist voor de stagiaire- en opleidingsaangelegenheden, mr M. Schutte. Bij dat kennismakingsgesprek zijn de patronen ook altijd aanwezig vanwege hun doorslaggevend belang in de stage.

c. Overige werkzaamheden

- Adviezen

De medewerkers van het bureau en de (waarnemend) deken adviseren rechtzoekenden en advocaten. In het verslagjaar zijn 77 als zodanig geadministreerd.

- Bemiddelingen

Buiten de klachtenprocedure om wordt (in het algemeen door de deken of waarnemend deken) bemiddeld tussen advocaten onderling en (waar mogelijk, doch in mindere mate) tussen advocaten en cliënten.

- Aanwijzing advocaat ex art. 13 Advocatenwet

In het verslagjaar zijn 38 verzoeken in de zin van art. 13 Advocatenwet behandeld, welke in 12 aanwijzingen door de deken hebben geresulteerd.

- Wob-/Woo verzoeken

Zowel de deken als de raad van de orde zijn een bestuursorgaan in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht en derhalve gehouden informatie te verschaffen in het kader van de Wet Openbaarheid Bestuur (Wob), welke wet sinds 1 mei 2022 is vervangen door de Wet open overheid (Woo). In het verslagjaar zijn 4 Wob-/Woo-verzoeken ontvangen.

d. Informatievoorziening & varia

Via het zogenaamde (digitale) algemene 'Rondschrijven' worden de advocaten vanuit het ordebureau geïnformeerd omtrent actuele ontwikkelingen en specifiek voor de (praktijk van) advocaten in Noord-Nederland van belang zijnde informatie. Deze nieuwsbrieven worden eveneens geplaatst op het besloten deel van de website. Er zijn in het verslagjaar 10 rondschrijvens verzonden. Daarnaast wordt informatie aan advocaten, werkzaam op specifieke rechtsgebieden, verstuurd namens de betreffende portefeuillehouders.

Door de medewerkers op het bureau van de orde worden voorts de dagelijkse stroom telefoontjes, mailtjes en verzoeken om informatie behandeld. Tevens wordt vanuit het bureau de inning van de inning van de hoofdelijke omslag gecoördineerd.

IV. Het college van afgevaardigden

Leden

mr. W.J.Th. Bustin (Wouter) voorzitter
mr. G.P. Wempe (Gerrit)
mr. J.W. Elzinga-Snoek (Ina)
mr. E. Bosscher (Erik)

Plaatsvervangend leden

mr. M.A. Menger (Mirella)
mr. E.J. Luursema (Erik)
mr. F.R. Omta (Frank)

Jaar in het teken van Het Toezicht op de advocatuur

Hoe gaan wij als beroepsgroep om met de kernwaarden? Of concreter: hoe gaan wij om met de kernwaarde deskundigheid? En in het verlengde daarvan: hoe richten wij de beroepsopleiding advocaten in?

Dit is waar het College van Afgevaardigden zich voor inspant. De meeste advocaten hebben er geen erg in, maar het vaststellen van Verordeningen, het bepalen van de jaarlijkse financiële bijdrage en de goedkeuring van de jaarrekening behoort tot de bevoegdheid van het College van afgevaardigden dat bestaat uit 52 advocaten uit heel Nederland. Het arrondissement Noord-Nederland heeft vier afgevaardigden in dit College. Vier keer per jaar wordt er vergaderd in Den Haag of Utrecht en dat gebeurt in aanwezigheid van de Algemene Raad.

Dit jaar was een belangrijk jaar. Het significante thema was en is 'Het toezicht op de advocatuur'. Dat toezicht is geregeld in de Wet positie toezicht advocatuur die in 2015 in werking is getreden. Destijds is afgesproken dat de wet na vijf jaar zou worden geëvalueerd en dat is nu in volle gang. Het CvA mengt zich steviger dan ooit in het debat dat wordt gevoerd met de minister, de Algemene Raad en het Dekenberaad. En dat is, vanwege de verschillende meningen, best lastig maar bovenal boeiend en dynamisch. Onze fractie stelt zich op het standpunt dat het toezicht door advocaten uitgevoerd moet blijven, zonder inmenging van buiten en zo onafhankelijk mogelijk van het ministerie. Bovendien, zo is door ons bepleit, moet ingezet worden op lokale inbedding, moeten de kosten in hand worden gehouden en moeten de sterkste schouders de zwaarste last dragen.

Op hoofdpunten staan de neuzen binnen het College van Afgevaardigden redelijk dezelfde kant op, maar er zijn nog belangrijke hobbels te nemen. De neuzen op het ministerie en bij het College van Toezicht staan, onder meer vanwege de incidenten rondom Youssef Taghi en het kantoor Pels Rijcken, nog niet helemaal in onze richting. Bovendien zijn de fracties in de Tweede Kamer er ook iets van gaan vinden en legt de mening van het Dekenberaad ook een zodanig gewicht in de schaal dat daar ook niet zomaar aan voorbijgegaan mag worden.

Kortom: het blijft voorlopig nog even boeiend en dynamisch!

Mr. W.J.Th. Bustin, voorzitter

V. De balie

Aan het begin van het ordejaar 2022 stonden er 753 advocaten ingeschreven die kantoor houden in het arrondissement Noord-Nederland. Voor de mutaties in het ordejaar 2022 wordt verwezen naar bijlage I.

Van het tableau zijn 45 advocaten geschrapt, is 1 advocaat overleden en zijn 7 advocaten naar een ander arrondissement verhuisd.

Er zijn 38 stagiaires beëdigd, 2 advocaten her-beëdigd en 11 advocaten uit een ander arrondissement naar Noord-Nederland verhuisd.

De balie Noord-Nederland is per saldo met 2 advocaten afgenomen waardoor het aantal op 751 uitkomt.

Bijlage [3]

I. Mutaties tableau

---

[3] Voor cijfermatige overzichten over 2022 wordt verwezen naar het jaarverslag van het landelijk dekenberaad dat in het voorjaar 2023 wordt gepubliceerd.